

Barnakőszén-kutatás Nógrádi Szénbányák területén

A szerző bemutatja a Nógrádi-medencében 1970 óta megvalósult földtani kutatásokat, s értékeli azok eredményét. Ezen keresztül felhívja a figyelmet az előkutatások fontosságára.

Jelen vándorgyűlés kitűzött feladata — címmel kapcsolatban — az, hogy az előző vándorgyűlés (1970) óta eltelt időszak földtani kutatásait tekintse át. A helyzet változásához azonban néhány vonatkozásban a 60-as évek közepétől kell kiindulni.

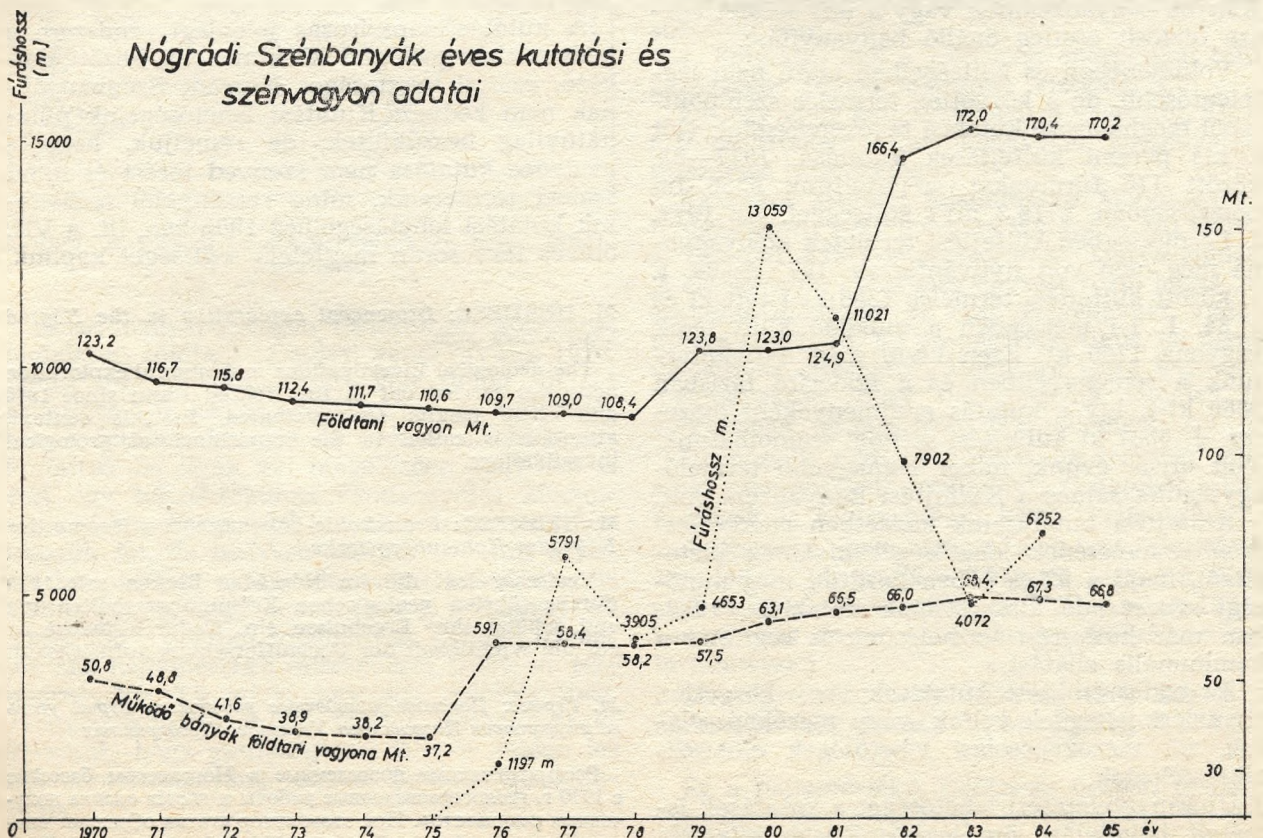
Működő bányák szénvagyon-kimutatója

Év	Földtani vagyon	Kitermelhető vagyon
1966	80 163	45 029
1967	85 846	52 214
1968	76 870	23 777
1969	55 004	24 247
1970	50 866	22 463
1971	48 378	21 119

A szénbányászat visszafejlesztése érzékenyen érintette a Nógrádi-medencét, mert 1966-ról 1971-re a termelőegységek száma 28-ról 8-ra csökkent és a bányabezárásokkal együtt csökkent a működő üzemek földtani, de főként kitermelhető vagyona.

Ezzel párhuzamosan 1966-ban félbemaradtak földtani kutatások, alátámasztva a visszafejlesztés koncepcióját. Ez a szünet sajnos elég hosszúra nyúlt, mert az újabb kutatások csak 1976 végén, tulajdonképpen 1977-ben indultak meg és az 1978—79-es év is volumenében még nem voltak jelentősek (1. ábra).

1976-ban indult meg Ménkes működő bánya K-i területének ún. mátraalmási terület kutatása. Az 1976—77-es években kivitelezett 24 db fúróluk 7000 fm kutatófúrás még negatívan befolyásolta a Ménkeshez kapcsolható szénvagyon nagyságát, ugyanis kimutatta, hogy a terület K-i felén — elsődlegesen minőségi okokból — vagyontörlesztéseket kell alkalmazni és a két év viszonylatában 14 600 kt-ról 6000 kt-ra csökkent a Mátraalmás néven számon tartott terület vagyona. Ezen kutatást a KFH finanszírozta, 18,3 mFt értékben. A kutatás felderítő fázist zárt le. A KFH hozzájárult a terület Ménkes aknához való csatolásához. A csatolás után a Nógrádi Szénbányák folytatta a terület kutatását, természetesen már csak önköltsége terhére, és 1978-tól 82-ig további 24 fúrást mélyített 9111 fm-rel, 19,2 mFt-os költséggel. Az

1. sz. ábra

utó kutatás következtében sikerült a terület jobban megismerni, pontosítani azt a tendenciát, hogy a terület vagyonának minősége Ny-tól K-i irányba minőségi romlást mutat. Némi vagyonnövekedés következett be, mert az öt évig tartó kutatás következtében Ménkes működő akna ezen terület részének a vagyona cca 0,7 Mt-val növekedett.

1979-től 1981-ig került kivitelezésre a bikkvölgyi szabad terület előzetes fázisú megkutatása. Az előző területtel annyiban analóg, hogy míg a Mátraalmás ménkesi bővítést célzott, addig Bikkvölgy részletes fázisú megkutatása után kányási vagyonbővítés lehetőségét teremt meg. Az említett időszak alatt 16 db fúrás mélyült 5544 fm hosszban, megközelítőleg 10 mFt-os költséggel. A bikkvölgyi szabad terület szénvagyona ezen kutatások alapján 4237 kt-val bővült. A telepes összlet a kányásihoz hasonló kifejlődésű, abban várunk eltérést, hogy az I. telep felett elhelyezkedő víztározó homok itt kevésbé fogja a fejtéseket veszélyeztetni, ugyanis néhány méter vastag védőréteg oltalmában végezhető a telep lefejtése.

Tar reménybeli terület É-i részén 1978—82 között folytak kutatások. Ezen kutatások alapján reménybeli területet tulajdonképpen két részre bontottuk, és a terület É-i részét Tar—É néven elkülönítettük, és azt már felderítő kutatási fázisban lévő szabad területként tartjuk nyilván. 1976-tól 1984. I. 1-ig a mérlegbeli növekedés 9184 kt. 6 fúrás mélyült 5014 fm hosszban, közel 10 mFt költséggel. A terület további kutatása pillanatnyilag szünetelhet, mert csak az ezredforduló után kell tulajdonképpen dönteni arról, hogy a vagyon egy része csatolható-e Kányás bányüzemhez, vagy a tarsi terület egésze biztosít esetleg önálló bányanyitást.

Volumenében és költségeiben talán nem legjelentősebb, de a közvetlen termelés szempontjából meghatározó kutatási tevékenységünk volt a kis peremi külfejtések kutatása. 1977—83. között 175 fúrólukat mélyítettünk 6336 fm hosszúságban, s 16,3 mFt költséggel. Az 1977. I. 1-i mérlegben külfejtési területek szénvagyona még nem volt nyilvántartva. 1977 és 84. I. 1. között külfejtési termelés 1258 kt-t tett ki és a 84. I. 1-i mérlegben a működő külfejtések vagyona 1760 kt. Ezen kívül még nyilvántartunk a reménybeliben és a felderítő fázisban 2869 kt-t. Így a kutatás eredményeként összesen + 5887 kt külfejtési szénnel számolhatunk. Volt olyan évünk, mikor legnagyobb termelőességünk sajnos a Külfejtési Bányüzem volt.

Külfejtési kutatásaink kezdetben energetikai szén termelésének lehetőségét kívánták biztosítani, majd a 82-es évben kezdtük meg minőségi szén adó külfejtéseink kutatását, 1983-ban már külfejtési termelésünk is segítette a kommunális ellátást.

Az eddig említett kutatások vagy közvetlen termelési jellegűek voltak, vagy mezőkapcsolások, ill. mezőkapcsolási lehetőségek előkészítését célozták.

Új bányatelepítési lehetőséget a kutatások ismételt beindulása óta legjelentősebb Mizserfa II. szabad terület előzetes, majd részletes fázisú

megkutatása biztosítja. Ez a kutatás 1980—82. között került kivitelezésre, ezen időszakban 70 db fúrólukat mélyítettünk 12 634 fm hosszban, közel 31 mFt-os költséggel. A szabad terület vagyona 1976—84. között több mint 30 Mt-ás növekedést mutatott. Ezen terület részén tisztelt elődeink a három telepes kifejlődésű rétegsor legjobb minőségű telepét, az I-es telepet lefejtették. A szabad terület szénvagyona így értelemszerűen a II., III. telepben van nyilvántartva. A 42 mt kitermelhető vagyon fele ipari minősítésű, a másik fele másfél millió tonna kivételével tartalék kategóriájú. Az említett másfél millió tonnás vagyon az, ami egyértelműen nem műrevaló.

A Központi Földtani Hivatal 1983 második felében hagyta jóvá a mizserfai kutatások utolsó fázisát és az 1984. I. 1-i mérlegben már mint megkutatott tartalék szolgálhatja a Nógrádimedence termelésbővítésének lehetőségét.

Az 1982-ben beindult medencetisztító előkutatás keretében a Cserhát néven összefoglalt és a medence D-i részén található reménybeli területeken fúrások kutatás indult be, míg a Mátra É-i reménybeli területen Szorospaták bányüzemből vágatkutatással igyekszünk újabb ismereteket szerezni.

1976—83. között a medencében végzett földtani kutatások során 323 db kutatólétesítmény mélyült 50 411 fm összmélységben, ill. az említett vágatkutatás 262 fm hosszban. A kutatások teljes költsége 138,866 mFt volt. A kutatás eredményeként a földtani készlet 76 515 kt-val növekedett, ami eredményes kutatásnak mondható, hiszen az újonnan megismert vagyon egyetlen tonnája 2 Ft-ba sem került, 1,81 Ft/t nagyságrendű volt.

A kutatásfinanszírozás jelenlegi rendszere a kedvezőtlen geológiai körülmények között dolgozó, ezáltal veszteséges Nógrádi Szénbányának nem kedvez. Kutatási lehetőségeink pillanatnyilag beszűkültek, de reméljük, hogy a medence kutatása nem szenved törést és mind szabad területeink, mind reménybeli területeink kutatási lehetőségeihez 1985-ben, ill. a VII. ötéves terv során megfelelő segítséget kapunk.

M. HERMESZ: *Browncoal exploration in the Nógrád Coal Mine area*

The geological investigations and mineral exploration activities carried out in the Nógrád Basin since 1970 and their results are evaluated. In this context, attention is called to the importance of geological investigations.

M. HERMESZ: *Braunkohle-Erkundung im Raume der Nógráder Kohlenbergwerke*

Verfasser legt die im Nógráder Becken seit 1970 durchgeführten geologischen Erkundungsarbeiten vor und schätzt ihre Ergebnisse ein. Dadurch macht er auf die Wichtigkeit der Vorlauftorschung aufmerksam.

M. Гермес: *Поисково-разведочные работы на бурый уголь на территории Ноградского Угольного Предприятия*

Рассматриваются проведенные в Ноградском бассейне с 1970 г. геологоразведочные работы и дается оценка полученных результатов. При этом автор статьи обращает внимание на важность работ, направленных на геологическое обоснование поисков бурого угля.